

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Per e-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Postbus 16001
3500 DA Utrecht

Bezoekadres:
Kleinesingel 1-3
3572 CG Utrecht

030 888 38 88
info@mensenrechten.nl
www.mensenrechten.nl

Onderwerp

Inbreng Commissie debat Integrale aanpak seksueel
grensoverschrijdend gedrag op 25 januari 2023

Datum

20 januari 2023
Ons kenmerk
2023/008/VZ/AD

Geachte leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Op 25 januari a.s. spreekt uw commissie tijdens het commissiedebat Integrale aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag over het Nationaal Actieprogramma Aanpak seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld dat op 13 januari aan de Tweede Kamer is gestuurd. Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) ziet het actieprogramma als een belangrijke stap vooruit. Het College spreekt er zijn waardering voor uit dat dit programma in consultatie met deskundigen en het maatschappelijk middenveld tot stand is gekomen. Met dit actieprogramma laat het kabinet zien dat het zich inzet voor de zo noodzakelijke cultuurverandering om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld aan te pakken. Ook de benoeming van de Regeringscommissaris draagt daaraan bij.

Terecht gaat het actieprogramma ervan uit dat een cultuurverandering alleen mogelijk is als de hele samenleving – overheid, sectoren en individuele burgers – zich daarvoor inzetten, en dat dit een integrale en gendersensitieve aanpak vereist. Deze uitgangspunten sluiten goed aan bij een benadering vanuit mensenrechten, die het College steeds heeft bepleit. Om die benadering nog sterker te maken, brengt het College graag een aantal punten onder uw aandacht. Het College ziet in het actieprogramma doelen en acties die ook de aanpak van andere vormen van gendergerelateerd geweld ten goede kunnen komen. Het bepleit daarom dat het momentum dat er nu is om een cultuurverandering te bewerkstelligen ten volle wordt benut om ervoor te zorgen dat het actieprogramma de basis zal vormen voor andere onderdelen van beleid.

Gebruik integrale aanpak als goede basis voor de uitwerking van beleid op verschillende terreinen)

Om alle vormen van gendergerelateerd geweld tegen vrouwen uit te bannen is het noodzakelijk – en een verplichting op basis van mensenrechtenverdragen – om de onderliggende oorzaken aan te pakken. Zoals het actieprogramma ook benoemt, gaat het daarbij onder meer om opvattingen over genderrollen die leiden tot ongelijkheden, afhankelijkheden, machtsverschillen en controle. Het College is zeer verheugd dat het actieprogramma sterk inzet op cultuurverandering en kan zich goed vinden in de doelen die het kabinet onder de vijf actielijnen benoemt. Tegelijk vraagt het zich af welke stappen het kabinet zal zetten om ervoor te zorgen dat de inzichten die ten grondslag liggen aan het actieprogramma ook worden meegenomen in beleid over, bijvoorbeeld, politieke participatie en arbeidsparticipatie van vrouwen. Met andere woorden: hoe gaat het kabinet de beoogde integrale aanpak nog sterker tot zijn recht laten komen op andere beleidsterreinen, en inzetten op het verkleinen van bestaande machtsverschillen? Een verandering van machtsverhoudingen is immers niet alleen een resultaat van cultuurverandering, maar ook een noodzakelijke voorwaarde om zo een cultuurverandering te versnellen en te bestendigen.

Suggestie voor een vraag:

Welke maatregelen neemt het kabinet om de integrale aanpak nog verder te verbreden om ervoor te zorgen dat er aansluiting is tussen dit actieprogramma en andere beleidsterreinen waar genderrollen ongelijkheden en machtsverschillen beïnvloeden?

Relevantie van het actieprogramma voor andere vormen van gendergerelateerd geweld

De focus van het actieprogramma ligt op de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Die keuze is begrijpelijk, zeker in het licht van de verschillende ernstige situaties misstanden waarover uitgebreid in de media is bericht. Terecht benoemt het programma dat de problemen vaak samenhangen met, onder andere, vormen van geweld in de privésfeer. De oorzaken van gendergerelateerd geweld in privésfeer zijn in grote mate dezelfde als die van veel vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld in andere contexten. De doelstellingen en de acties uit het actieprogramma kunnen dan ook van grote waarde zijn voor de aanpak van andere vormen van gendergerelateerd geweld. Nu het kabinet benadrukt dat het actieprogramma voortdurend in ontwikkeling is, is het College benieuwd hoe het kabinet ervoor zal zorgen dat de actielijnen ten goede komen aan de nog te verschijnen aanpak van gendergerelateerd geweld. En andersom: hoe gaat het gendersensitieve beleid om geweld in de privésfeer aan te pakken de actielijnen uit het programma versterken? Een goede coördinatie is daarvoor van groot belang.

Suggestie voor vragen:

Welke stappen zet het kabinet om ervoor te zorgen dat de voorgestelde acties ook kunnen bijdragen aan de uitbanning van andere vormen van gendergerelateerd geweld, zoals geweld in de privésfeer, wanneer dat niet seksueel van aard is?

Verantwoordelijkheden van gemeenten en maatschappelijke sectoren

Het kabinet ziet een grote rol weggelegd voor gemeenten. Het College onderschrijft dat gemeenten inderdaad een eigen verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Ook zij zouden een integrale, op mensenrechten gebaseerde, aanpak moeten hebben om ervoor te zorgen dat er een structurele oplossing komt voor dit probleem. De centrale overheid is echter eindverantwoordelijk voor de naleving van mensenrechten. Het is dan ook haar verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat gemeenten hiertoe in staat zijn en erop toe te zien dat zij dit ook daadwerkelijk doen.

Ook maatschappelijke sectoren zijn aan zet. In verschillende sectoren zijn maatregelen in gang gezet die op de sector toegesneden zijn. We zien diverse initiatieven gericht op het vergroten van bewustwording en het verbeteren van de mogelijkheden klachten te melden. Voor een daadwerkelijke cultuurverandering in de praktijk is het noodzakelijk dat ook per sector voldoende kennis aanwezig is over genderrollen en wat nodig is om de cultuurverandering te kunnen bereiken.

Suggestie voor een vraag:

Welke maatregelen treft het kabinet om gemeenten en sectoren in staat te stellen hun verantwoordelijkheid te nemen en hoe zal het kabinet monitoren of gemeenten en andere sectoren de acties uitvoeren?

Slotopmerkingen

Het College onderstreept het grote belang van dit actieprogramma. Er lijkt momentum te zijn in de maatschappij voor het werken aan een cultuurverandering die nodig is om seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel gedrag tegen te gaan. De erkenning dat het hier om problemen gaat die de hele maatschappij aangaan en de voorgestelde acties gericht op de inzet van iedereen om een cultuurverandering te bewerkstelligen zijn belangrijke fundamenten van het programma. Het College blijft graag beschikbaar voor de verdere ontwikkeling van het programma.

Mocht u vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Anne Dijkman, a.dijkman@mensenrechten.nl.

Met vriendelijke groet,

Drs. Jacobine C. Geel
Voorzitter